

‘Betrekk familie en naasten bij de zorg voor psychisch zieken’

WELZIJN Bij een opname in de psychiatrie horen familieleden nog te vaak dat ze geen informatie krijgen om privacyredenen. De Familierflex, een nieuwe richtlijn voor de zorgsector, wil daar verandering in brengen. ‘De familie kan deel zijn van de oplossing.’

‘Stel dat je vader naar het ziekenhuis moet na een hartinfarct, en ze vragen de familie om buiten te blijven en enkele dagen te wachten op een eerste telefoontje. En als familieleden drie dagen later zelf bellen, krijgen ze te horen dat men hen geen info wil geven om de privacy van hun vader niet te schenden. Wel, zo gaat het er vandaag soms nog aan toe in de geestelijke gezondheidszorg.’ Dat zegt Kim Steeman van het Familieplatform, een kennis- en expertisecentrum dat de stem van families wil vertegenwoordigen bij de overheid en de zorg.

Op vraag van minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V) ontwikkelden ze de Familierflex, een multidisciplinaire richtlijn die ervoor ijvert om naasten te betrekken bij de zorg.

Basiswantrouwen

‘Vooral in de geestelijke gezondheidszorg heerst soms nog een basiswantrouwen tegenover de familie. Die kan nochtans mee een deel zijn van de oplossing’, zegt Steeman.

Stefaan Baeten (58), directeur van het psychiatrisch ziekenhuis Sint-Hiëronymus in Sint-Niklaas, steunt de nieuwe richtlijn volledig.

Niet alleen omdat Sint-Hiëronymus een lange traditie heeft om met een brede blik naar mensen met een psychische problematiek te kijken, maar ook omdat hij als zoon van een vader met een verslavingsproblematiek zelf vaak voor gesloten deuren heeft gestaan.

Perplex

‘Toen ik 21 was en mijn vader opgenomen was in een psychiatrische kliniek, maakte ik een afspraak met de behandelende psychiater. Ik zie me nog zitten bij het onthaal, een donkere en sombere ruimte. Ineens stapte er een man op mij af, die later een verpleger bleek te zijn. Hij was niet bijzonder vriendelijk, nogal gehaast en keek boven mijn hoofd terwijl hij zei: “Ik wil niet vervelend doen, maar ik kan u geen info geven vanwege het beroepsgeheim.” Toen stapte hij weg.’

‘Ik was perplex en bleef achter met al mijn vragen: hoe zou het met vader zijn? Zouden ze hem zeggen dat ik geweest was? Hoe zou hij daarop reageren? En waarom vroegen ze niet hoe het met mij ging, en met mijn moeder en mijn zus? Ik heb daar lang mee geworsteld. In de volgende vijftien jaar is mijn vader nog zesmaal opgenomen, en

pas bij de laatste opname, toevallig in Sint-Hiëronymus, werden wij voor het eerst als familie uitgenodigd voor een gesprek.’

Baeten vindt het zonde dat dat niet eerder gebeurde. ‘Wij hadden samen al dertig jaar ervaring met de verslaving van mijn vader’, vertelt hij. ‘Het was een zware periode. Ik heb als 19-jarige zijn rijbewijs afgenomen nadat hij twee ongevallen onder invloed had veroorzaakt, gelukkig alleen met blikshade. Dat was best heftig. Gesprekken over zijn verslavingsproblematiek blokte hij stevast af. Hij is er nooit goed in geslaagd om naar buiten te

brengen waar hij mee worstelde.’

‘Tegelijk hadden wij ook mooie herinneringen aan de tijd toen hij nog niet gebukt ging onder zijn verslaving. Ik keek als kind erg naar hem op. Vader was een grappige man, verbaal sterk, hij had een passie voor muziek en maakte graag foto’s. Hij zei vaak: je moet niet alleen je teelens gebruiken, maar ook je breedhoeklen.’

‘Dat vind ik nu symbolisch voor de zorg voor mensen met een psychische problematiek: ook die moet breder kijken, naar de context van de cliënt, en diens omgeving, geschiedenis en familie.’

Iedereen kwetsbaar

Toen Baeten in 2004 directeur werd van hetzelfde ziekenhuis waar hij zich voor het eerst gehoord voelde als betrokken zoon van een verslaafde vader, hield hij dat verleden in eerste instantie voor zich. ‘Ik wilde niet dat medewerkers mijn beslissingen zouden interpreteren als beïnvloed door mijn persoonlijke verleden. Tien jaar na mijn aanstelling heb ik het op een studiedag toch verteld. Ik besepte dat het belangrijk was om de wij-zij-tenstelling tussen zorgprofessionals aan de ene kant, en cliënten en hun

families aan de andere kant te doorbreken. We zijn allemaal kwetsbaar. Het kan iedereen overkomen.’

De vader van Baeten is in 2005 thuis overleden aan longkanker. ‘In die laatste maanden hebben wij vader teruggekregen zoals we hem vroeger gekend hadden. We hebben ook geprobeerd om de vele contacten te herstellen die door zijn verslavingsproblematiek verbroken waren, met familie en vrienden. Veel mensen zien op de duur alleen nog het probleem, niet meer de mens erachter.’

Vandaag is in de psychiatrie gelukkig ook de herstelbeweging aan een opmars bezig. Sint-Hiëronymus biedt familieavonden aan, betrekt naasten vanaf het begin bij de zorg, richt zich met een zelfontworpen knuffel speciaal tot de kinderen van patiënten en organiseert herstelwerkgroepen met ervaringsdeskundigen. ‘Het doel is om weer perspectief en hoop te bieden’, zegt Baeten. ‘Je kunt de tel kwijtraken over het aantal opnames. Dat is niet zo erg. Zolang je de hoop maar niet verliest.’

Veerle Beel

www.familiereflex.be

‘In vijftien jaar is mijn vader zesmaal opgenomen. Pas bij de laatste opname werden wij voor het eerst als familie uitgenodigd voor een gesprek’

Stefaan Baeten

Directeur Sint-Hiëronymus Sint-Niklaas

Stefaan Baeten over de eerste opname van zijn vader: “Ik wil niet vervelend doen, maar we mogen je niets zeggen”, zei de verpleger. Hij vroeg zelfs niet hoe het met mij ging.’

© Bart Dewaele